Csomay Zsófia

Lehetne rosszabb

VISSZHANG - LXI. évfolyam, 38. szám, 2017. szeptember 22.

Néhány gondolattal szeretném árnyalni Torma Tamás Corvin sétányról írt cikkét (*Építészet: szép szó, mi?, ÉS,* 2017/35., szept. 1.) Szereplője voltam kollégáimmal együtt (Koczka István, Lente András) a sétány tervezésének (City Garden, Sun Resort, Duma színház).

Először is: semmi módon nem hasonlítható össze az Andrássy út és a Corvin sétány.

Az Andrássy út létrehozása egy nagy léptékű – a város közlekedését, struktúráját meghatározó – tett volt, aminek mentén alakult ki az a homogén városszövet, amely még napjainkban is a legmeghatározóbb eleme Budapest városképének. Erről azok az építési szabályok gondoskodtak, amelyeket a főváros ezzel egy időben megalkotott. Ma már csak egy-két helyen látszik mementóként valami abból a régmúlt, kis házas világból. Az új, nagyobb lépték beszőtte a várost.

Európai város született a körút mentén Dunától Dunáig, ami világviszonylatban is különleges értéknek számít, és semmiképpen nem hasonlítható minőségében ahhoz a világhoz, amelyet lerombolt. Hogy ennek a folyamatnak az égisze alatt miféle ingatlanfejlesztési, gazdasági üzelmek folytak, az ma már senkit sem érdekel. Ez a folyamat minden ízében – és ebbe beletartozik az építészet mint esztétikai kategória – konform volt Európával.

A Corvin sétány ebbe a homogén épületszövetbe ékelődött be, ami – mint az előbbiekből is kitűnik – semmiképpen sem hasonlítható ahhoz az épületállományhoz, amely az Andrássy út születésénél meghalt.

A sétány hatalmas, színpadszerű belső tere és a tér „húsa”, maguk az épületek – úgy tűnik – valóságos külső, városi-építészeti kapcsolatok nélkül, zárványként fészkelődtek a meglévő, homogén épületállomány szövetébe. És megkockáztatom: a városrendezés tervezői szándéka sem volt ennél messzelátóbb. Hogy a befektetői érdek milyen módon modulálta a városrendezési szabályokat, azt nem nehéz elképzelni. Az viszont tény, hogy ha már ez így alakult (így kellett alakulnia?), senki sem foglalkozott azzal a kapcsolódási felülettel, ami a sétány épületei és a megmaradó szomszédos házak-utcák közt véletlenszerűen létrejött. Pedig ezen a felületen kialakulhatott volna egy érdekes, „cipzár”-szerű közösségi térsor, különleges térkapcsolatokkal, ami ezt a majdnem elviselhetetlen ad hoc összekapcsolódását a két világnak feloldhatta volna. Ez az újszerű téri-szociológiai-társadalmi (!) helyzet kitermelhetett volna magából egy különleges építészeti világot, amit nem a formálás, a stílus, a szépészkedés, hanem az új szituáció szült volna. Ehelyett a fontos csak az volt, hogy az épületek – magasságok, a felhasznált anyagok és az elvárt hasznos négyzetméterek – rendben legyenek.

Patyomkin-szindróma. Már senkit nem érdekelt (és fedezet sem volt rá), hogy a hátsó oldali borzalmas kéménymagasítások milyen képet mutatnak. Csak félénken mondom, hogy a kéménymagasítások egyszerűen elkerülhetők lettek volna ventilátorok beépítésével. Műszaki terv volt, pénz nem. Ugyanez vonatkozik az erkélyeken megjelenő klímaszekrényekre, mivel a tulajdonos nem szánt pénzt a házak központi klimatizálására.

Valószínű, ilyen esetben a városképi szempontoknak felül kellett volna írniuk az ingatlanfejlesztői érdekeket. (Ez a probléma természetesen nem varrható az ingatlanfejlesztők nyakába.)

A tulajdonos profitszerzési vágya és a városrendezők által meghatározott geometriai paraméterek okán vált a sétány – hatalmas méretei ellenére is – végül is kisszerűvé. Nevezetesen a rendezési terv 29 méterben határozta meg a maximális épületmagasságot. Ez a józan ész, a műszaki és építészeti

megfontolások szerint nagy belmagasságú földszintet, 7 emeletet és gépészeti szerelőszintet jelent.

De csak egy kicsit kell megnyomorítani az arányokat, s máris egy újabb szint be tud kerülni a hét mellé nyolcadiknak. A visszalépcsőző tömegek kényszerének építészeti „hozadékáról" már nem is beszélek.

Ez azt eredményezi, hogy a földszint aránytalanul nyomott térré válik, a gépészeti szereléseknek nem marad elég hely, ami az épület későbbi életében nem túlságosan előnyös. A ház gyomrába benyúló üzletek, vendéglők terei nyomott, unalmas térré válnak, ahelyett, hogy a régi városok arányain és funkcionális rendjén okulva lehetőség nyílna nagyvonalú, galériás földszinti terek létrehozására, ami a homlokzatok arányát is rendezné, és a belső terek kapcsolatát a köztérrel intenzívebbé változtatná. (Lásd belvárosi üzletek, kávéházak egész Európában.) Úgy csinálunk, mintha – de mégsem igazán.

Bár ezt már az „Élet" hozta így, de szorosan kapcsolódik az előbbiekhez az a szomorú tény, hogy a sétányra költözött Casinó hatalmas betűkkel választja el a honpolgárt a rá nem tartozó terektől. Azoktól a terektől, amelyek a közösségnek épültek, és a tér részévé kellene válniuk. Gondolom, ehhez nem kell kommentár.

Nem állítom, hogy egy ilyen fizikailag jó minőségű, új hely nem pozitív változás ebben a lerobbant környezetben. Filmbe való jelenet, amikor a szomszéd utcákból idesereglett mezítlábas gyerekek fürdőznek a földből előtörő szökőkutakban a kávézó urak és hölgyek közt. De szomorúsággal tölt el, hogy visszamennek a saját kuckójukba, aminek jövőjéről alig gondoskodik bárki is.

Nemrégiben a MOME építész hallgatóinak ezen a területen adtunk ki tervezési feladatot. A feladat része volt a „nyócker" vizsgálata is (emberek, környezet, életmód). Szívszorítóak voltak az interjúk, kis filmek, amelyeket a hallgatók az itt élőkkel készítettek. Az összes az itt élő, működő közösség megszűnése miatti szomorúságról szólt. Mert ez a városrész igenis minden ízében különbözik a többitől. Mann Dániel, a Grund létrehozója és működtetője szerint ez az igazi város, és mindenkit sajnál, aki nem tapasztalja meg ezt az életformát, és bezárkózik palotákba, kúriákba, panelekbe. És az itt lakó emberek nincsenek kevesen, megérdemelnék a törődést.

Ez nemcsak az itt élők, hanem a város érdeke is . Így tudna igazi építészet születni.

(A szerző építész)